

Kurkistus kulissien taakse: tekstiilialan kiertotalouspilotin tarina

Teksti | Sanna Antola , Melisa Heiskanen

Onko sinullakin vaatekaapissasi lojumassa ”sitten-kun”-vaatteita odottamassa sitä sopivaa hetkeä? Jos näin on, et ole yksin. Tiesitkö, että valtaosa näistä kaapeissamme lojuvista käytetyistä vaatteista jää hyödyntämättä?

Kuva: Freepik

Vain alle puolet käytetyistä vaatteista kerätään, ja vain 1 % kiertää takaisin uusiksi vaatteiksi EU:n alueella (Euroopan Parlamentti 2024). Kuluttajien käytöksen muutokselle on todellinen tarve. Tämä oli yksi painava syy UFF:lle ja Humanalle:lle kiertotalouden toimijoina tulla mukaan Baltic2Hand-hankkeeseen, jonka tavoitteena on kasvattaa tekstiilien uusiokäyttöä, vähentää tekstiilijätettä sekä ohjata kuluttajia tekstiilien uusiokäyttöön (Baltic2Hand n.d.).

Ongelma on todellinen, sillä tekstiilien kulutuksen määrä on noussut EU:ssa: vuonna 2022 jokainen kulutti keskimäärin 16 kiloa uusia tekstiilejä. Se on iso matkalaukullinen uusia tekstiilejä . (European Environment Agency 2025.) Pikamuoti on iso osa ongelmaa ja sosiaalisen median kautta trendit leviävät laajalle ja nopeasti. Suurin osa (87 %) käytetyistä vaatteista EU-alueella hävitetään esimerkiksi viemällä ne kaatopaikalle. (Euroopan Parlamentti 2024.) Yksittäisten kuluttajien teoilla on siis aidosti merkitystä kestäväen kehityksen kannalta.

Baltic2Hand-hanke tarjosi valmiin palvelumuotoiluprosessin, jonka avulla tekstiilialan yritykset saivat yhdessä kehittää ratkaisuja tekstiilien uusiokäytön lisäämiseksi ja tekstiilijätteen vähentämiseksi. Myös UFF:n ja Humanan tie Baltic2Hand-hankkeessa lähti liikkeelle keväällä 2024 ideointityöpajoista, joissa eri yritykset kehittivät ratkaisuja yhdessä. Työpajoista syntyneitä ideoita tiivistettiin ja yhdistettiin 12 ideakortiksi, joihin voi tutustua täältä (Interreg Central Baltic n.d.).

Ideasta muotoutui markkinointikampanja

Yksi eteenpäin lähteneistä ideoista oli markkinointikampanja, joka rohkaisee kuluttajia kierrättämään vanhat vaatteensa. UFF ja Humana lähtivät prototypoimaan tätä ideaa Baltic2Hand-hankkeessa yhdessä Hannele Aaltosen kanssa syksyllä 2024. Prototypoinnin aikaan Hannele opiskeli Laurea-ammattikorkeakoulussa liiketalouden tradenomiksi painotuksenaan markkinointi ja palvelumuotoilu. Hän oli kiinnostunut tulemaan hankkeeseen mukaan, koska halusi syventää palvelumuotoiluosaamistaan sekä kasvattaa verkostojaan. Myös kiertotalouden teemat ovat Hannelen sydäntä lähellä.

Palavereihin osallistui Hannelen, UFF:n ja Humanan edustajien lisäksi myös Baltic2Hand-hankkeen yhteyshenkilöt, jotka sparrasivat osallistujia, fasilitoivat yhteisiä keskusteluja ja koordinoivat seuraavien tapaamisten aikataulut. Keskustelujen kautta syntyi myös konkreettinen avaus: Hannele ideoi ja prototypoi markkinointikampanjan. Kampanjan ydinsanomana on: ”Anna vaatteellesi tarina”, ja sitä jatkokehitettiin yhdessä. Kampanjaan kuuluu muun muassa erilaisia visualisointeja ja tekstipohjia eri kieliversioin. Voit katsoa Hannelen tekemän projektiportfolion tämän linkin kautta.

Idea markkinointikampanjasta laajeni kattamaan lajitteluapurin

Markkinointimateriaalien lisäksi Hannele ideoi helppokäyttöisen, lajitteluapuriksi nimetyn työkalun, jonka tavoitteena oli helpottaa kuluttajien tekstiilien ohjaamista oikeisiin kierrätys- ja uudelleenkäyttöpaikkoihin.

Vuoden 2024 vaihteen jälkeen lajitteluapuri päätettiin liittää osaksi pilottia, jotta kuluttajat rohkaistuisivat lahjoittamaan entistä monipuolisemmin secondhand-myyntiin soveltuvia tuotteita. Moni on turhan kriittinen sen suhteen, minkälaisia vaatteita lahjoitukseen voi viedä, eikä siksi välttämättä toimita vaatteitaan keräykseen. Lisäksi moni kuluttaja kokee vaikeaksi arvioida, mitkä tekstiilit sopivat myyntiin ja mitkä kuuluvat tekstiilikierrätykseen. Lajitteluapurin avulla pyritään pidentämään tekstiilien elinkaarta antamalla neuvoja vaatteiden lahjoituksesta sekä ohjaamalla poistotekstiilit uusiokäyttöön kaatopaikan sijaan.

Hannele laati lajitteluapurista visuaalisen mallin ja suunnitteli sen toteutuksen painottaen kustannustehokkuutta ja ylläpidettävyyttä. Hän kokosi taustalle tarvittavan datapohjan, jonka UFF:n lajitteluasiantuntija tarkisti. Lopuksi materiaalit ja toteutusohjeet toimitettiin markkinointitoimistolle, joka vastasi lajitteluapurin teknisestä toteutuksesta .

Kuvakaappaus Lajitteluapurista. Lajitteluapuri - UFF.

Lajitteluapuri / UFF

Syksyllä 2025 lajitteluapuri pilotoitiin UFF:n kanta-asiakkailla suunnatussa uutiskirjeessä ja se herätti runsaasti kiinnostusta. Ensimmäisen kahdeksan päivän aikana saatiin yli 2400 yksilöllistä käyttökertaa ja 802 vastausta palautekyselyyn. Runsas kiinnostus osoittaa, että lajitteluapurin kaltaiselle helppokäyttöiselle apuvälineelle on selkeä tarve. Lajitteluapurin kehitystyö jatkuu ja tammikuussa 2026 UFF:n ja Humanan on tarkoitus implementoida hankkeen aikana kehitetty markkinointikampanja, jossa on mukana myös lajitteluapuri.

Yhteistyön anti eri osapuolille

Yhteistyö on ollut monella tavalla mukavaa ja hyödyllistä. Hannelen avulla Baltic2Hand-hanketiimillä on ollut lisäresursseja tarjota esimerkiksi laadukasta ja asiantuntevaa palvelumuotoiluosaamista UFF:lle ja Humanalle. Hannele puolestaan on päässyt tekemään kokonaisen palvelumuotoilun projektin vaihe vaiheelta aitoon tarpeeseen, mikä onkin erinomainen esimerkki Laurean kehittämispohjaisesta oppimisesta, jossa opiskelija oppii itseohjautuvasti aidon työelämäprojektin myötä (Laurea n.d.). Tämän lisäksi Hannele on pystynyt hyödyntämään tässä palvelumuotoiluprojektissa myös aiempaa graafisen alan ja markkinoinnin osaamistaan sekä palveluiden kehittämisen ja visuaalisen viestinnän taitojaan.

Myös UFF:n näkökulmasta yhteistyö on tuonut lisäarvoa. Riitta Nissi, UFF:n viestintäpäällikkö toteaa: ”UFF:n näkökulmasta yhteistyö on ollut arvokasta, sillä se on tuonut ulkopuolista näkemystä ja tuoreita ideoita. Hannelen monipuolinen ja ammattimainen työpanos on tukenut tavoitettamme vaatekeräyspalvelun selkeyttämisessä vaatelahjoittajille. Erityisen hyödylliseksi koimme prototyypin testaamisen, sen kautta saimme arvokasta palautetta.”

Samoin Mari-Helene Kaber, tiedonhallintapäällikkö Humanalta Virosta on kokenut Baltic2Hand-hankkeeseen osallistumisen hyödylliseksi: ”Humana on saanut merkittävästi hyötyä Baltic2Hand-hankkeen osa-alueista: luennoista, joissa esiteltiin akateemista tutkimusta käytettyjen vaatteiden markkinoista ja kuluttajien asenteista, sekä hedelmällisestä yhteistyöstä Laurean ja UFF:n kanssa, mikä auttoi meitä hiomaan keskeisiä kuluttajaviestinnän teemoja ja tunnistamaan tarpeen tekstiilien lajittelutyökalulle”.

Voidaankin todeta, että kokonaisuus on ollut enemmän kuin osiensa summa. Ilman Baltic2Hand-hanketta, UFF:n ja Humanan kansainvälistä yhteistyötä ja Hannelen osaamista tämä pilotti ei ehkä olisi koskaan toteutunut, ainakaan tässä muodossa. Nyt haluamme kutsua sinut mukaan jatkamaan tätä ainutlaatuista matkaa. Tekstiililahjoituksesi avulla voimme rakentaa kestävämpää tulevaisuutta – yhdessä, askel kerrallaan. Jokaisella meistä on mahdollisuus vaikuttaa.

Konkreettisia vinkkejä kierrätykseen

Uskalla luopua ”sittenkun”-vaatteistasi ja anna vaatteillesi uusi elämä kierrättämällä. Haluammekin jakaa kanssasi muutaman konkreettisen vinkin kierrätykseen.

- Kierrätä puhdasta ja hajutonta. Lahjoita ehjiä ja puhtaita vaatteita, kenkiä, laukkuja, kodintekstiilejä ja asusteita. Likaiset, märät tai homeiset kuuluvat sekajätteeseen.
- Pakkaa tekstiilit huolellisesti. Suojaa lahjoitukset liialta ja kosteudelta pakkaamalla ne suljettuihin muovipusseihin
- Käyttökelpoinen vaate vai poistotekstiili? Mikäli olet epävarma, vie tekstiili keräysastiaan tai myymälään, UFF ohjaa ne uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen. (UFF 2025 .)

Lisätietoa Kierrätyspisteistä: Keräyspisteet – UFF

Hankkeen aikana kehitetty lajitteluapuri: Lajitteluapuri – UFF

Baltic2Hand -hanke on rahoitettu Interreg Central Baltic 2021-2027 -ohjelmasta. Hanke on osittain rahoitettu Euroopan Unionin tuella. Hankkeen toteuttavat Laurea-ammattikorkeakoulu, Turun ammattikorkeakoulu, Latvian Chamber of Commerce and Industry, Tallin Business Incubators Foundation ja Sustainability InnoCenter. Hanke toteutetaan ajalla 1.4.2023 — 30.3.2026.

ChatGPT-tekoälyä on hyödynnetty artikkelin osien muokkauksessa.

Lähteet

Baltic2Hand. n.d. Kotisivu. Viitattu 25.5.2025.

Interreg Central Baltic. n.d. Sustainable-textile-business-idea-cards-B2H-project-2024.pdf. Viitattu 4.6.2025.

European Environment Agency. 26 Mar 2025. Circularity of the EU textiles value chain in numbers. Viitattu 6.8.2025.

Euroopan Parlamentti.4.4.2024. Tekstiilituotannon ja -jätteen vaikutus ympäristöön. Viitattu 3.6.2025.

ChatGPT, OpenAI 2025. Avustanut tekstin osien muokkauksessa.

Laurea. n.d. Lau-rea-lai-nen tapa opiskella. Viitattu 5.6.2025.

UFF n.d. UFF:lle voi lahjoittaa käyttökelpoisia vaatteita, asusteita ja pientavaraa uudelleenkäyttöön. Viitattu 4.7.2025.

URN <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20251006100106>